

EESTI LOODUS

Metspõhjapõder naaseb Soome metsadesse: vaja läheb inimest, teadust ja raha

Keskonnaministeerium ja KIK

17. jaan. 2023 kell 07:59

Ehkki poolkodustatud põhjapõtru leidub Põhja-Soomes palju ning enamik meist on mõnda ka päriselus kohanud, on märksa täbaramasse seisu sattunud palju haruldasem liik ehk metspõhjapõder, kes kadus möödunud sajandil Soome loodusest täielikult. Foto: Shutterstock

Soome külastajale valmistab alati suurt rõõmu, kui pikal teekonnal Lapimaale õnnestub kogeda põhjamaist loodust ja selle puutumata ilu, sealhulgas kohtuda uhkete põhjapõtradega. Ehkki poolkodustatud põhjapõtru leidub Põhja-Soomes palju ning enamik meist on mõnda ka päriselus kohanud, on märksa täbaramasse seisu sattunud palju haruldasem liik ehk metspõhjapõder, kes kadus möödunud sajandil Soome loodusest täielikult. Siiski pole võitlus päriselt veel kaotatud, kuna soomlased on astumas suuri samme selleks, et oma metsade au ja uhkust hoolega kaitsta.

Metspõhjapõder elab Lääne- ja Ida-Soomes

Poolkodustatud põhjapõdra ning metspõhjapõdra vahel esineb märgatavaid erinevusi: et metspõhjapõder on kohastunud eluks Lääne- ja Ida-Soome metsades, on tal saledam kehaehitus, pikemad jalad ja kitsamad sarved, et puude vahel kiiremini edasi liikuda. Selleks, et kahe liigi ristumist vältida, on Soome valitsus lasknud ehitada 85-kilomeetrise tara põhjapõdrakarjamaade lõunapiirile, samuti on võetud tähtsamad elualad Natura 2000 kaitse alla, et niigi habrast populatsiooni kaitsta.

Paljudele on teadmata fakt, et metspõhjapõder kadus Soome metsadest täielikult 1910ndatel aastatel, seda massilise küttemise tagajärjel. Siiski elasid metspõhjapõdrad edasi Soome piiri taga Karjalas, kust leidis käputäis 1950. aastatel siiski endistesse elupaikadesse tagasitee. Küll aga on liigi säilimine rippunud pikalt vaid juuksekarva otsas, kuna

isendeid on alles vaid käputäis: 1970. aastatel elas Karjala territooriumil vaid 250 isendit.

Aastatel 1979–1984 suudeti metspõhjapõder Salamajärvi looduskaitsealal edukalt taasasustada, alustades vaid 10 olemasoleva isendiga. Populatsiooni kasv on aga tänaseks hoo sisse saanud ning tõuseb iga aastaga 20% võrra, mis on ekspertide hinnangul igati muljetavaldav, seda enam, et emased metspõhjapõdrad poegivad vaid korra aastas. Viimaste andmete kohaselt elab Kainuu maakonnas Ida-Soomes umbes 800 isendit ning Suomenselkä looduskaitsealal veidi üle 2000, mis on võrreldes 1980ndate aastatega võrreldes märkimisväärne tulemus.

Taasasustamiseks läheb tarvis inimest ja teadust

Ent kuidas on õnnestunud metspõhjapõder soomlastel nii edukalt taasasustada? Selleks läheb vaja sedasama inimkätt, mis enam kui 100 aastat tagasi metspõhjapõdrad Soome metsadest välja küttis, ja teadust. Nimelt on just viimasel kümnendil suurenenud vajadus statistiliste analüüside järele, mis aitab teha otsuseid nii maakasutusega seotud küsimuste lahendamisel kui ka modernsete tuuleparkide rajamisel.

Kui varasemalt viidi uuringuid läbi peamiselt vaatluste abil, siis tänapäeval kasutatakse selleks tehnilisi abivahendeid: näiteks on metspõhjapõdradele paigaldatud GPS-kaelarihmad, mille abil saadakse vajalikku informatsiooni nii loomade elupaikade kui ka elurütmi kohta, seda kõikidel aastaegadel ja ööpäevaringselt.

LIFE programmi abil looduse heaks

Sellegipoolest läheb taoliste projektide läbiviimiseks vaja rahastust. 2016. aastal alustas tegevustega WoldForestReindeerLIFE, mis sai 60% ulatuses toetuse Euroopa Komisjoni loodud LIFE programmist. Seitse aastat vältav projekt keskendub metspõhjapõdrade populatsiooni taastamisele Lauhanvuori ja Seitsemisen looduskaitsealadel, kus loomad ka varem elasid. Just GPS-kaelarihmade kasutamine võimaldab objektiivselt hinnata, kas elupaigad on metspõhjapõdrade jaoks sobivad ning kuidas mõjutab sealne inimtegevus nende elurütmi.

Liikide populatsiooni taastamine ei sünni üleöö ning selleks läheb mõistagi tarvis erinevate osapoolte koostööd, mis ületab ka riigipiire. Et lisaks metspõhjapõdradele on Euroopa Liidu riikides väljasuremisohus palju teisi taime- ja loomaliike, pakub LIFE programm suurte sammude astumiseks suurepäraselt võimalust erinevate valdkondade näol, millele on võimalik rahastust taotleda korra aastas.

Ka Eestis on väljasuremisohus liikidele toetav õlg alla pandud: näiteks viiakse siin läbi Eesti-Soome ühisprojekti [Flying Squirrel LIFE](#), millega keskendutakse lendorava olemasolevate elupaikade säilitamisele ja elupaigavõrgustiku taastamisele. Möödunud aastal tegevustega alustanud Eesti-Soome projekt [LIFE Baltic Sturgeon](#) taastab Läänemere tuura asurkonda Eesti vetes ning Eesti-Soome-Rootsi ühisprojekt [LIFE Revives](#) eapärlikarbi populatsiooni.

Nagu metspõhjapõdrade lugu näitab, läheb parimate otsuste tegemiseks vaja ka teadust. Et paljude edukate LIFE projektide aluseks on teaduslikud faktid, on LIFE programm tihedalt seotud [Horisonidiga](#) ehk programmiga, mis toetab just keskkonnateemaliste uuringute läbiviimist. Seega võib LIFE projekt eduka alguse saada just Horisoni programmist ning kui lisada valemisse veel oma valdkonna eksperdid ja toetusraha, saab kolme teguri koosmõjul looduse heaks väga palju head ära teha.

[Geenius](#) [Pood](#) [Auto](#) [Digi](#) [DigiPRO](#) [Diktor](#) [Kodu](#) [Raha](#) [Rikas](#) [Rohe](#) [Tervis](#) [Äri](#)

Märksõnad: [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [life programm](#), [metspõhjapõder](#), [põhjapõder](#), [Soome](#)

SAMAL TEEMAL

[Tasuta asju pole olemas? Nutikate meetodite abil saab energiakulusid oluliselt vähendada](#)

[Tartu Ülikool osaleb eksperdina mitmes rahvusvahelises LIFE projektis](#)

[Rohekoridorid linnas ja tuura comeback: Eestis alustas kaks suuremahulist loodusprojekti](#)

[Jaga Facebookis](#)

[Saada e-kirjaga](#)

[Jaga Twitteris](#)

[Jaga LinkedInis](#)

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

POPULAARSED LOOD

G TELLIJALE

Kindlustuselts lõpetas ühepoolselt lepingu, kui sai teada kindlustatud varjupaigakoera haruldasest haigusest ja kallist ravist

Kindlustus jättis kliendile vastamata ja otsust ei põhjendanud

UUDIS

Valgas katsetatakse Eesti-Läti ühist pandipakendisüsteemi

UUDIS

Eesti kasvuhoonegaaside heide on taas tõusuteel

ARVAMUS

Energiaturu ülevaade: kas talv on läbi või alles ees?

ALEXELA BLOGI

Kuidas “lapsesamme” tehes maailma muuta? Usutlus energiaettevõtte Alexela tegevjuhi Aivo Adamsoniga

G TELLIJALE

Eesti Energia pakub nüüdsest koduklientidele universaalteenusest soodsamat taastuvelektrit

VIIMATI LISATUD

[Metspõhjapõder naaseb Soome metsadesse: vaja läheb inimest, teadust ja raha](#)

17. jaanuar 2023 kell 07:59

[Energiaturu ülevaade: kas talv on läbi või alles ees?](#)

16. jaanuar 2023 kell 15:36

[Valgas katsetatakse Eesti-Läti ühist pandipakendisüsteemi](#)

16. jaanuar 2023 kell 15:25

[Eesti kasvuhoonegaaside heide on taas tõusuteel](#)

16. jaanuar 2023 kell 09:06

[Kindlustusselts lõpetas ühepoolset lepingu, kui sai teada kindlustatud varjupaigakoera haruldasest haigusest ja kallist ravist](#)[Kindlustus jättis kliendile vastamata ja otsust ei põhjendanud](#)

15. jaanuar 2023 kell 08:51

[Kuidas "lapsesamme" tehes maailma muuta? Usutlus energiaettevõtte Alexela tegevjuhi Aivo Adamsoniga](#)

13. jaanuar 2023 kell 14:44

[Vaata kõiki artikleid](#)

SISUTURUNDUS

SISUTURUNDUS

[Kliendid ajavad raamatupidamisrobotid lühisesse. Ettevõtted jagavad kogemusi, mida ette võtta](#)

SISUTURUNDUS

[Kuidas säästa elektriauto laadimisega 2400 korda?](#)

SISUTURUNDUS

[Tiheda sõelaga laenuandjal Kreditex on makseraskustes kliente vaid üks protsent](#)

SISUTURUNDUS

[Kolm lihtsat sammu täiusliku kodukontorini](#)

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

G TELLIJALE

[Esimene talv nutika õhksoojuspumbaga: jääpurikad laenurgas ja 500-eurone elektriarve? Ei, sootuks vastupidi](#)

G4S BLOGI

[Eksperdid hoiatavad vanakooli võtte eest, mis tekitab ahjule poomisefekti](#)

G TELLIJALE

Autoankeet: Gerd Kanteri unistuste autot toodeti vaid poolsada eksemplari

G TELLIJALE

Suur ülevaade: need uued autod peaks 2023. aastal Eestisse jõudma

DIGI • UUDIS

Telia sulgeb sel aastal maakondade kaupa oma 3G võrgu: kontrolli, kas see mõjutab ka sinu telefoni

KLIKI 1000 SOOVITUST

Sang hoiab kõrvas: kolm head kõrvaklappi, mis sporti tehes ära ei kuku

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniusmeedia uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniusmeedia teemadest.

Geenius Meedia OÜ
Volta tn 1, 10412 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2023.

Portaalid

[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)
[DigiPRO](#)
[Diktor](#)
[Kodu](#)
[Raha](#)
[Rikas](#)

Ajakirjad

[Autoleht](#)
[Autoleht Ekstra](#)
[Digi](#)

Podcastid

[Algorütm](#)
[Autotund](#)
[Investoritund](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt

[Toimetus](#)
[Reklaamiinfo](#)

Geeniusmeedia portaalid majutab

[Rohe](#)
[Tervis](#)
[Äri](#)

[Kriitiline Intsident](#)
[Restart](#)
[Töötund](#)
[Ära Rääma](#)